

การศึกษาระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

A STUDY OF LEVELS OF SUPERVISION PROBLEMS OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PRACHINBURI EDUCATIONAL SERVICE AREA

¹⁾ เกริญศักดิ์ เรืองแสง ²⁾ ผศ.ดร.อรสา โกศลนันทกุล ³⁾ ผศ.ดร.พูลศรี น้อยวงศ์

¹⁾ Kriengsak Ruengsaeng ²⁾ Asst. Prof. Dr.Orasa Kosalanantakul ³⁾ Asst. Prof. Dr.Poonsri Noi Wong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 226 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีทั้งหมด 2 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น .93 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and compare levels of supervision problems of schools under the Office of Prachinburi Educational Service Area. The sample of this study consisted of 226 school administrators in the 2006 academic year. The instrument used to collect the data was five-scale questionnaires with a reliability level of .93 A statistical program was used to analyze the data in terms of percentage, mean, standard deviation, and F-test.

¹⁾ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²⁾ อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

The findings of the study were as follows :

1. Overall, supervision problems of schools under the Office of Prachinburi Educational Service Area were at a moderate level. In addition, the problems regarding: development of media and instrument for supervision; evaluation of supervision; studies of current conditions, problems, and needs; performance of supervision; and plans of supervision were at a moderate level.

2. The results of the comparison showed that supervision problems of schools with different sizes were not different which refused the research hypothesis.

ความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด ผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตามภารกิจหลักของโรงเรียน คือการจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่จะนำกระบวนการบริหารจัดการการศึกษาไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้ตรงตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนมากที่สุด เพราะเป็นการดำเนินงานโดยบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งย่อมเข้าใจปัญหาและข้อมูลภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี จึงสามารถใช้กระบวนการนิเทศภายในเข้าไปแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของครู ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรและตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนด จากสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่าการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อยมากหรือแทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจ และไม่ใส่ใจที่จะพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียน ไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน มุ่งเน้นงานในด้านอื่น ไม่ตระหนักว่า ตนมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนา และไม่ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ขาดความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบุคลากรส่วนใหญ่ไม่รู้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นไปเพื่อการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาตนเอง ไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนใจ และประโยชน์ของการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากเข้าใจว่าการนิเทศเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด การประเมิน การวิพากษ์วิจารณ์ ขาดสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆ ทางการนิเทศ และที่สำคัญคือบุคลากรในโรงเรียนขาดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการทำงานอย่างเป็นระบบ และการพัฒนา ตนเองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการนิเทศในโรงเรียน

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เพื่อให้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นพลัง ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู พัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ มีความสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2540 ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบต่อไป

คำสำคัญ

การนิเทศภายในโรงเรียน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 274 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 548 คน ดังนี้

1) ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน 266 คน
2) ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน 170 คน
3) ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน 112 คน

(ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครสซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 303) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 226 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) แบ่งโรงเรียนออกตามอำเภอ 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปราจีนบุรี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอนาคี อำเภอบ้านสร้าง อำเภอประจันตคาม และอำเภอศรีมหาโพธิ

2) แบ่งโรงเรียนในแต่ละอำเภอออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน) โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน) และโรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 ขึ้นไป)

3) สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาด แต่ละอำเภอคิดมาเป็นร้อยละ 50

4) สุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 3 โรงเรียนละ 2 คน ตามสัดส่วนของประชากรตามขนาดของโรงเรียน แต่ละอำเภอ โรงเรียนขนาดเล็ก 55 โรงเรียน จำนวน 110 คน โรงเรียนขนาดกลาง 35 โรงเรียน จำนวน 70 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 23 โรงเรียน จำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 226 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการศึกษาระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert Scales)

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากทฤษฎีแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำข้อมูลจากการศึกษามากำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถามที่กำหนดในข้อ 2 แล้วนำไปขอความคิดเห็น และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเหมาะสม ทั้งครอบคลุมเชิงเนื้อหา และการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและมาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.5 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจแล้ว ให้คะแนนรายชื่อของแบบสอบถาม มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC) โดยใช้สูตร (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2539 : 19) ถ้าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ .67 นำข้อคำถามนั้นไปใช้ แต่ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 นำมาปรับปรุงแก้ไข และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้

3.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำเครื่องมือที่ทดลองใช้มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 125-126) ได้เท่ากับ .93

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ในการศึกษาระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)

4.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ ภายหลังด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการวิจัย

1. ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ขั้นตอนที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการนิเทศและ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรี โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน พบว่า

2.1 ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ตามขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ใน การทำงานต่ำกว่า 25 ปี และที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 25 ปีขึ้นไป มีระดับ ปัญหาการนิเทศ ภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายขั้นตอน

2.2 ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ตามขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบัน ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนไม่ได้ดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มีคล้ายกันกับกระบวนการบริหาร ผู้บริหาร โรงเรียนแยกไม่ออก จึงทำให้ผู้บริหารละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนของตัวเอง ผู้บริหารขาดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังเนื่องจากปฏิบัติงานร่วมกันกับข้าราชการครูในโรงเรียนเกิดการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ได้สนับสนุนสื่อและเครื่องมือในการนิเทศที่ทันสมัย เป็นผลให้ระดับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และอีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายในของโรงเรียนต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มบุคคลหลักของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หรือครูวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุผล โดยมุ่งมั่นที่จะใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ในทุกขั้นตอนมีสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้คือ ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศตามลำดับ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีความเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้จัดให้มีการสาธิต การสอนการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ โดยเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือมีความรู้ความสามารถมาให้แก่ครูในโรงเรียน ซึ่งทำให้มีการทดลองใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศในการพัฒนากิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนและจัดให้ครูไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่นๆ จึงมีผลทำให้ครูวิชาการและครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนในขั้นตอนนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ ชัยเพชร (อ้างถึง

ใน อัมพร สุวรรณประเทศ, 2542 : 21) ที่ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ นิเทศการศึกษา อุปสรรคและข้อจำกัด คือ สื่อและเครื่องมือยังไม่เพียงพอ ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการ ทดลองก่อนนำมาใช้ การสร้างความทันสมัย เหมาะสมและเพียงพอ ควรจัดตั้งงบประมาณในการสร้าง สื่อ เครื่องมือการนิเทศภายใน จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิต การใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศ ภายในเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมาย ควรมีการทดลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง

2) ชั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีความเห็นว่าโรงเรียนมีระดับปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียน ในชั้นตอนนี้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้โรงเรียนต้องมีการรายงานผลการประเมินคุณภาพ ภายในโรงเรียน เพื่อให้แต่ละโรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงต่อไป ทำให้ครู เกิดความตระหนักว่า ในขั้นตอนการประเมินการนิเทศนี้ จะก่อให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิวัตร นาคะเวช (อ้างถึงใน คำนึ่ง เลื่อนแก้ว, 2541 : 34) ที่ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกิจกรรม การนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาด บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ขาดวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ ขาดการประเมินผลสภาพแวดล้อม ปัจจัย ในการดำเนินการและขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

3) ชั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พบว่าผู้บริหารสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีความเห็นว่าโรงเรียนมีระดับปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียน ในชั้นตอนนี้อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบ มีการประสานงานภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการแจ้งนโยบายที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดกรอบ แผนงาน ตัวบ่งชี้ จุดเด่นและจุดพัฒนาของโรงเรียน โดยมีการ ประสานความร่วมมือกับทุกคนในหน่วยงานให้ร่วมมือกันดำเนินงานซึ่งจะทำให้การดำเนินงานใน ชั้นตอนนี้สำเร็จลงได้

4) ชั้นที่ 4 การปฏิบัติการณ์นิเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี มีความเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติการณ์นิเทศภายใน โรงเรียน ในชั้นตอนนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันผู้บริหาร โรงเรียนได้ให้ ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบกับ เป็นนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่ได้มีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด จึง ทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานนิเทศของ โรงเรียนจะต้องรู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่และแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อประสานการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนให้เกิด

ประสิทธิภาพ ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้เกิดการตื่นตัวและมีการปฏิบัติในชั้นตอนนี้
มาก

5) ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปราจีนบุรี มีความเห็นว่าโรงเรียนมีระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ในชั้นตอนนี้ อยู่ใน
ระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ได้
มีการประชุมผู้บริหารโรงเรียนเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบข้อราชการและ
นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และมีการนำไปวางแผนดำเนินงานในระดับโรงเรียน เพื่อให้มีความ
สอดคล้องกัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีการนำข้อมูลข่าวสารและ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาไป
แจ้งให้ข้าราชการครูได้รับทราบ จึงต้องมีการประชุมชี้แจง และให้บุคลากรในโรงเรียนได้แสดงความ
ความคิดเห็น มีการวางแผนในการทำงาน พิจารณากำหนดแนวทางการจัดทำโครงการและปฏิทินในการ
ปฏิบัติงาน การจัดตั้งงบประมาณ การจัดทำสื่อและเครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศอย่างเหมาะสม
สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญ คำใจหนัก (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ
ดำเนินกิจกรรมการนิเทศภายใน พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรขาด
ความรู้ในการประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินกิจกรรมการ
นิเทศภายใน ว่าควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ จัดสรร งบประมาณให้เพียงพอ การอบรมให้ความรู้ใน
เรื่องการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปราจีนบุรี โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน พบว่าสภาพ
ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ตามขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การศึกษา
สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือ การนิเทศ การ
ปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการ โรงเรียนที่มี
ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 25 ปีและที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 25 ปีขึ้นไป มีระดับ
ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน และผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มี
ระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายชั้นตอน ซึ่งไม่เป็นไปตาม
สมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันหน่วยงานต้นสังกัด ได้มีการกำหนดนโยบายให้
ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการ
ประชุมให้ความรู้ในเรื่องของขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วน ถูกต้องตามขั้นตอน
ส่งผลให้ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการ โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานและที่ปฏิบัติงานใน
โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัย ของมานพ พูลทรัพย์ (2544) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาค่าเนื้องานนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ผลการวิจัย พบว่า
ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขา

สมัย จังหวัดตราด ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของนิเวศน์ คิฉาย (2542) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการภายในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สมดี เพ็ชรการค้า (2541) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน หน่วยงานต้นสังกัดได้มีการกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมให้ความรู้ ในเรื่องของขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนทำให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก สามารถปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วน ถูกต้องตามขั้นตอน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ดังนี้

- 1.1 ควรดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 1.2 ควรให้ครูมีการประชุมให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ ปรึกษาหารือวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน
- 1.3 ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงานของโรงเรียน
- 1.4 มีการสรุปผลการประเมินร่วมกัน เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการการนิเทศและการจัดการเรียนการสอน
- 1.5 สร้างความตระหนักร่วมกันในการนิเทศภายในโรงเรียนว่าไม่ใช่เป็นการจับผิดในการปฏิบัติงาน แต่เป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการนิเทศภายในโรงเรียนให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ การวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนเทคนิควิธีการที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น

2.2 ควรให้ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายใช้ภาวะผู้นำในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการนิเทศ

บรรณานุกรม

- คำนึ่ง เลื่อนแก้ว. 2541. ความต้องการของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการนิเทศและรับการนิเทศการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิเวศน์ คิดขาว. 2542. ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญ คำใจหนัก. 2545. การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานพ พูลทรัพย์. 2544. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด. งานนิพนธ์ (กศ.ม.). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมดี เพียรการค้า. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อัมพร สุวรรณประเทศ. 2542. การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา อำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.